

Základní povinnosti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v kostce

Na semináři se dozvíte více o:

- obecných principech BOZP
- stěžejních právních předpisech regulujících tuto oblast
- základních právech a povinnostech subjektů BOZP a kontrolních orgánech
- specifikách této problematiky v oblasti potravinářského průmyslu
- aktuálních otázkách v oblasti BOZP a potravinářství v souvislosti s COVID-19

19. 10. 2021 | 12:00 – 13:00 | Teams webinář

Jakub
Málek

JUST PEYTON.

Základní povinnosti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v kostce

Obsah semináře

1. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
2. Právní úprava
3. Práva a povinnosti subjektů BOZP
4. Kontrola v oblasti BOZP
5. Specifika BOZP v oblasti potravinářství
6. BOZP a COVID-19

Pojem BOZP

BOZP = bezpečnost a ochrana zdraví při práci

- **v užším (právním) smyslu**
= právními předpisy stanovená pravidla nebo opatření, jejichž úkolem je předcházet ohrožení nebo poškození lidského zdraví při pracovní činnosti
- **v širším (interdisciplinárním) smyslu**
= soubor technických, technologických, organizačních, právních a jiných pravidel a opatření, která zajišťují zaměstnancům, případně dalším osobám bezpečnost a ochranu zdraví při práci

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

Zásady BOZP

- **řízení rizik**
 - vyhledávání a identifikace rizikových faktorů, kategorizace prací (4 kategorie)
 - omezování vzniku a působení rizik a odstraňování rizik
- **přízpůsobování pracovních podmínek**
 - potřeby zaměstnanců a omezení působení negativních vlivů práce na jejich zdraví
 - nahrazování fyzicky namáhavých prací novými technologickými a pracovními postupy
 - nahrazování nebezpečných postupů a prostředků méně nebezpečnými
- **řízení organizace práce**
 - omezování počtu zaměstnanců vystavených působení rizikových faktorů
 - provádění opatření směřujících k omezování úniku škodlivin ze strojů a zařízení
 - udílení vhodných pokynů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci
- **preventivní přístup**
 - plánování při provádění prevence rizik, opatření a dokumentace
 - upřednostnění prostředků kolektivní ochrany oproti prostředkům individuálním
- **reakční přístup**
 - přijímání vhodných opatření při zjištění změn či nedostatků

Nástroje BOZP z právního hlediska

- **analýza rizik a kategorizace prací**
 - před zahájením činnosti či každé nové činnosti na pracovišti
 - formální proces - specifické pro každé pracoviště / provoz
- **adekvátní pracovní postupy a řízení odpovědnosti**
 - dokumentace, postupy, školení, doložitelné seznámení, organizační směrnice, normování práce
- **školení zaměstnanců**
 - interní či externí / vstupní, periodické či mimořádné / vedoucích či běžných zaměstnanců
- **prostředky kolektivní ochrany**
 - značky, signály, odvětrávání, ochranné poklopy, zábrany proti vstupu, pojistky apod.
- **osobní ochranné pracovní prostředky (individuální ochrana)**
 - ochranné oděvy, brýle či obuv, ochrana dýchacích cest apod.
- **odborně způsobilá osoba**
 - zajištění plnění povinností v rámci BOZP u zaměstnavatele
- **kontroly a roční prověrky BOZP**

Právní úprava

Systematika a vztahy předpisů v oblasti BOZP

- **prameny mezinárodního práva**
 - celosvětová úroveň (OSN) - charty, listiny a deklarace
 - evropská úroveň (Rada Evropy a EU) - směrnice a nařízení
- **prameny vnitrostátního práva**
 - ústavní zákony - Listina základních práv a svobod
 - zákony
 - podzákoné právní předpisy - nařízení vlády ČR a vyhlášky ministerstev
- **mimoprávní či smluvní prameny**
 - normy a postupy
 - *good practice*
 - certifikace, ISO, GFSI standardy a auditů (IFS,...)
 - kodexy - interní, zákazníků, oborové,...
 - program Bezpečný podnik - Národní politika BOZP
 - Kultura bezpečnosti potravin

Právní předpisy ČR

- **zákony (hlavní)**
 - zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce (ZP) - zejm. § 101 - § 108 ZP
 - zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci
 - zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví (ZoOVZ), zejm. § 37 - § 44 ZoOVZ
 - zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce
 - zvláštní odvětvové zákony
- **podzákonné právní předpisy (příklady, více jak 140)**
 - nařízení vlády (NV) č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci
 - NV č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí
 - NV č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků
 - NV č. 378/2001 Sb., kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a náradí
 - NV č. 375/2017 Sb., o vzhledu, umístění a provedení bezp. značek a značení a zavedení signálů
 - NV č. 201/2010 Sb., o způsobu evidence úrazů, hlášení a zasílání záznamu o úrazu
 - NV č. 290/1995 Sb., kterým se stanoví seznam nemocí z povolání
 - vyhláška č. 180/2015 Sb., vyhláška o zakázaných pracích a pracovištích
 - vyhláška č. 432/2003 Sb. - kategorizace prací
 - zvláštní podzákonné odvětvové právní předpisy

Práva a povinnosti subjektů BOZP

Subjekty BOZP

- zaměstnavatel
- odborně způsobilá osoba
- vedoucí zaměstnanec
- zaměstnanec
- jiný zaměstnavatel
- zaměstnanci jiného zaměstnavatele na pracovišti
- další pracovníci zdržující se na pracovišti s vědomím zaměstnavatele
- poskytovatel pracovnělékařských služeb
- odborová organizace
- zástupce pro oblast BOZP
- kontrolní orgán

Okruhy práv a povinností

1. předcházení ohrožení života a zdraví při práci a obecná pravidla
2. kategorizace prací
3. (provozní) povinnosti zaměstnavatele
4. osobní ochranné pracovní prostředky
5. pracovní úrazy a nemoci z povolání
6. práva a povinnosti zaměstnance
7. účast zaměstnanců na řešení otázek BOZP

Práva a povinnosti subjektů BOZP

Předcházení ohrožení života a zdraví při práci a obecná pravidla

- § 101 a § 102 ZP a zákon č. 309/2006 Sb.
- **bezpečnost a ochrana na pracovišti**
 - BOZP zaměstnanců při práci s ohledem na rizika a rizikové faktory možného ohrožení
 - náklady na BOZP je povinen hradit zaměstnavatel
 - povinné subjekty
 - zaměstnavatel či další zaměstnavatel zaměstnanců na pracovišti
 - vedoucí zaměstnanci na všech úrovních
 - chráněné subjekty
 - zaměstnanci dvou a více zaměstnavatelů na jednom pracovišti (ochrana, informace,...)
 - osoby, které jsou s vědomím zaměstnavatele na pracovišti (OSVČ, dobrovolníci, rodina,...)
- **bezpečné a zdraví neohrožující pracovní prostředí a opatření k předcházení rizik**
 - prevence rizik - aplikace preventivních zásad BOZP
 - monitoring nebezpečných činitelů
 - hodnocení rizik - rizikové faktory pracovních podmínek = kategorizace prací
 - vhodná opatření
 - pravidelná kontrola a aktualizace
 - evidence a dokumentace
 - mimořádné události

Kategorizace prací

- **§ 37 a násl. ZoOVZ a vyhláška č. 432/2003 Sb.**
- **povinnost zaměstnavatele zpracovat kategorizaci prací**
 - podle míry výskytu faktorů, kterou mohou ovlivnit zdraví zaměstnanců, a jejich rizikovosti
 - 4 kategorie (1. až 4. kategorie)
 - 1. *kategorie* - vliv na zdraví není pravděpodobný
 - 2. *kategorie* - rizikové faktory nepřekračují stanovené limity, vliv jen výjimečně
 - 3. *kategorie* - rizikové faktory překračují stanovené limity, je třeba aplikovat opatření
 - 4. *kategorie* - vysoké riziko ohrožení, je třeba monitorovat expozici a přijímat opatření
 - souhrnné hodnocení úrovně zátěže faktory
 - prach, chem. látky, hluk, vibrace, záření, fyzická zátěž, teplo/chlad, pracovní poloha, zraková zátěž, psychická zátěž (noční práce, směnný provoz, monotonie,...)
- **do 30 dnů od zahájení činnosti oznámit příslušné krajské hygienické stanici, POKUD**
 - práce v kategorii 2. - včetně rozhodných informací a údajů
 - návrh na zařazení prací do kategorie 3. a 4. - s označením prací, identifikací pracoviště, výsledky hodnocení expozice a faktorů, popisem směn, počtem dotčených zaměstnanců a opatřeními k ochraně zdraví zaměstnanců

Práva a povinnosti subjektů BOZP

(Provozní) povinnosti zaměstnavatele

- § 103 zákoníku práce a zákon č. 309/2006 Sb.
- katalog povinností
 - nepřipustit výkon zakázaných prací a prací nad schopnosti a dovednosti náročných
 - sdělit informace o poskytovateli pracovnělékařských služeb
 - poskytnout dostatečné a přiměřené informacemi a pokyny k BOZP před zahájením činnosti
 - doplnění kvalifikačních předpokladů (právní a interní předpisy)
 - školení - vstupní, periodické či mimořádné, vč. ověřování znalostí
 - nepoužívat způsob odměňování, který by podporoval rizikové chování
 - zákaz kouření
 - zjistit poskytnutí první pomoci a plán mimořádných událostí
 - zvláštní podmínky (těhotné, kojící, zdravotně postižení,...)
 - vést dokumentaci a umožnit nahlížet do evidence BOZP
 - zvláštní požadavky
 - pracoviště a pracovní prostředí - *hygienické a bezpečnostní požadavky*
 - výrobní a pracovní prostředky a zařízení - *dokumentace, kontrola, provozní předpisy, školení, revize,...*
 - organizaci práce a pracovní postupy
 - bezpečnostní značky, značení a signály
 - určení a výkon činnosti odborně způsobilé osoby
 - BOZP i pro další osoby při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztah

Osobní ochranné pracovní prostředky (OOPP) a další

- § 104 zákoníku práce a nařízení vlády č. 495/2001 Sb.
- není-li možné rizika odstranit nebo dostatečně omezit prostředky kolektivní ochrany
- OOPP musí splňovat požadavky nařízení (EU) 2016/425
- **typy**
 - pracovní oděv, obuv
 - ochranné brýle, oděvy, štíty
 - ochrana dýchacích cest
 - mycí, čistící a desinfekční prostředky
 - ochranné nápoje
- **povinnosti**
 - plánovat
 - bezplatně poskytnout v použitelném stavu
 - kontrolovat používání
 - měnit a aktualizovat požadavky

Povinnosti zaměstnavatele při pracovních úrazech (PÚ) a nemocech z povolání (NzP)

- **§ 105 zákoníku práce a nařízení vlády č. 201/2010 Sb. a č. 290/1995 Sb.**
- **pracovní úraz**
 - = poškození zdraví nebo smrt, k nimž došlo při plnění prac. úkolů nebo v přímé souvislosti s nimi
 - NIKOLI cesta z a do zaměstnání, mimo areál pracoviště např. do stravovacího zařízení
- **nemoc z povolání**
 - = nemoc, která vznikla nepříznivým působením chemických, fyzikálních, biologických nebo jiných škodlivých vlivů, přičemž musela vzniknout za podmínek dle seznamu nemocí z povolání
- **povinnosti zaměstnavatele**
 - objasňovat příčiny a okolnosti úrazů
 - zapojení OO a zástupce pro oblast BOZP, příp. jiného zaměstnavatele
 - vést evidenci úrazů (kniha úrazů)
 - vyhotovovat záznamy, vést dokumentaci a ohlašovat úrazy stanoveným orgánům a institucím
 - pracovní neschopnost delší než 3 dny nebo úmrtí
 - informovat zaměstnance či rodinné příslušníky
 - přijímat opatření proti opakování
 - vést evidenci zaměstnanců s uznanou nemocí z povolání

Práva a povinnosti subjektů BOZP

Práva a povinnosti zaměstnanců

- § 106 zákoníku práce a zákon č. 309/2006 Sb.
- **práva zaměstnanců**
 - na zajištění BOZP
 - na srozumitelné informace o rizicích a opatřeních
 - spolupodílet se na vytváření BOZP
 - odmítnout výkon nebezpečné práce - je-li oprávněné, nejedná se o porušení kázně
- **povinnosti zaměstnanců**
 - poskytovat součinnost
 - dbát o svou vlastní bezpečnost a bezpečnost ostatních
 - účastnit se školení a podrobit se pracovnílékařským prohlídkám
 - dodržovat právní a ostatní předpisy a pokyny zaměstnavatele - s nimiž je *seznámen*
 - dodržovat při práci stanovené pracovní postupy
 - používat stanovené pracovní prostředky
 - stroje, nástroje, dopravní prostředky, osobní ochranné pracovní prostředky a ochranná zařízení a svévolně je neměnit a nevyřazovat z provozu
 - nepožívat alkoholické nápoje a návykové látky a podrobit se kontrole
 - oznamovat svému nadřízenému vedoucímu zaměstnanci nedostatky a závady na pracovišti a pracovní úraz

Účast zaměstnanců na řešení otázek BOZP

zaměstnanec
přímo

odborová
organizace

zástupce pro
oblast BOZP

- § 108 zákoníku práce
- spolupodílení se sám vs. účastnit se přes OO nebo zástupce pro oblast BOZP
- práva
 - účastnit se jednání týkajících se otázek BOZP či právo na informace o takovém jednání
 - sdělení informací, připomínek a návrhů týkajících se BOZP
 - na projednání
 - na informace
 - účastnit se prověrek bezpečnosti
 - účastnit se školení
 - účastnit se kontrol a přednést připomínky

Kontrola v oblasti BOZP

Obecně ke kontrolám

1/2

- **dozorové úřady**
 - oblastní inspektoráty práce - *inspekce práce a povinností zaměstnavatele*
 - krajské hygienické stanice - *ochrana veřejného zdraví*
 - Státní zemědělská a potravinářská inspekce - kvalita a zdravotní nezávadnost při výrobě
 - Státní veterinární správa - veterinární hygiena a zdravotní nezávadnost živočišných výrobků
- **forma kontroly**
 - distanční - písemně - výzva k předložení dokumentace a zodpovězení dotazů
 - na místě - kontrolor v místě činnosti - *ohlášená / neohlášená kontrola*
- **pravomoci kontrolního orgánu** (kontrolní řád - zákon č. 255/2012 Sb.)
 - vstupovat na pozemky, do staveb a jiných prostor
 - pořizovat obrazové a zvukové záznamy
 - požadovat prokázání totožnosti, předložení jiných dokumentů
 - dotazovat se zaměstnanců kontrolované osoby bez její přítomnosti
 - ukládat opatření a určovat přiměřené lhůty

Obecně ke kontrolám

2/2

- **další konkrétní pravomoci a postupy**
 - dle příslušných právních předpisů relevantních pro kontrolu
 - obecná povinnost součinnosti a poskytování podkladů, dokumentace, informací a umožnění kontroly
- **protokol o kontrole**
 - uzavření kontroly, zákonem stanovené obsahové náležitosti
 - 30 dnů ode dne provedení posledního kontrolního úkonu, zvláště složité případy do 60 dnů
 - námítky - 15 dní ode dne doručení protokolu o kontrole
- **rozhodnutí ve věci**
 - dle správního řádu a příslušných právních předpisů relevantních pro kontrolu
 - x opravný prostředek (odvolání / rozklad)
 - správní žaloba

Kontrola inspekce práce

- **zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce**
 - inspektoři oblastních inspektorátů práce v daném (správním) kraji
 - obecná kontrola / kontrola vyhrazených technických zařízení (zdvhací, elektr., tlaková, plynová)
 - kontrola bezpečnosti práce, pozor na následnou kontrolu
- **vybraná kontrolní oprávnění**
 - ukládat kontrolované osobě opatření k odstranění nedostatků
 - určovat přiměřené lhůty k jejich odstranění
 - vyžadovat podání písemné zprávy o přijatých opatřeních
 - vydávat rozhodnutí o zákazu používání objektů, pracovišť, výrobních, pracovních prostředků nebo zařízení, pracovních nebo technologických postupů, látek nebo materiálů, vykonávání prací ohrožujících bezpečnost zaměstnanců nebo dalších osob, a to až do doby odstranění závady
 - nařídit, aby přítomné osoby opustily prostory, kde je bezprostředně ohrožena bezpečnost
 - nařídit zachování místa úrazového děje v původním stavu až do skončení šetření
 - projednávat přestupky a ukládat pokuty, které v oblasti BOZP dosahují až do výše 2.000.000,- Kč
- **témata kontrol a pochybení**
 - identifikace a vyhodnocení rizik, pracovní úrazy, OOPP, školení BOZP a informace zaměstnancům, povinná dokumentace v rámci BOZP, stav pracoviště, revize VTZ, (ne)bezpečné pracovní postupy

Kontrola krajské hygienické stanice

- zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví
- ochrana zdraví při práci
- vybraná kontrolní oprávnění
 - pozastavit výkon činnosti do doby odstranění závady
 - nařídit okamžité uzavření provozovny
 - nařizovat, organizovat a řídit opatření k prevenci infekcí
 - nařizovat mimořádná opatření k ochraně zdraví fyzických osob při výskytu nebezpečných a z nebezpečnosti podezřelých výrobků
 - vykonávat státní zdravotní dozor nad plněním povinnosti zaměstnavatele zajistit pracovnělékařské služby
 - projednávat přestupky na úseku ochrany veřejného zdraví, za které může být v oblasti BOZP uložena pokuta ve výši až 3.000.000,- Kč
- **témata kontrol a pochybení**
 - plnění povinností v rámci zdravotních prohlídek, kategorizace prací, zdravotní nezávadnost činnosti,...

Specifika BOZP v oblasti potravinářství

Právní předpisy týkající se BOZP v oblasti potravinářství

- **právo EU**

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva
- nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 852/2004, o hygieně potravin
- nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004, kterým se stanoví zvláštní hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu

- **právo ČR**

- zákony
 - zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích
 - zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon
 - zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci
- podzákoné právní předpisy
 - vyhláška č. 128/2009 Sb., o přizpůsobení veterinárních a hygienických požadavků pro některé potravinářské podniky, v nichž se zachází se živočišnými produkty
 - vyhláška č. 490/2000 Sb., o rozsahu znalostí a dalších podmínkách k získání odborné způsobilosti v některých oborech ochrany veřejného zdraví

Specifika a práva a povinnosti PPP

1/2

- **specifická pracovní rizika**

- specifické činitele

- materiály, suroviny, výrobní postupy, organizace práce apod.
 - oleje, nízké či vysoké teploty, páry, mechanická rizika, velké nádoby,...

- oblasti

- ruční práce
 - manipulace s materiálem a skladování
 - ohrožení v dopravě
 - chůze po komunikacích
 - ostatní

- nebezpečí

- **mechanická** - pády, uklouznutí, řezné/bodné rány, zhmožděny,...
 - **elektrická** - zasažení el. proudem
 - **tepelná** - opaření, spálení, negativní účinky páry
 - **biologická** - ohrožení inf. onemocněním, hygienické zásady, odpady, teplotní management,...
 - **hluková** - zvýšená hladina hluku - měření hladiny hluku, ochrana sluchu,...
 - **fyzická zátěž**
 - **psychická zátěž** - směnný provoz, práce v noci apod.
 - **chemická** - sanitace, odmašťování apod.

Specifika a práva a povinnosti PPP

2/2

- **vliv hygienických a veterinárních požadavků na činnosti a rizika**
 - požadavky na čistotu (OOPP) a zdravotní způsobilost osob
 - Kultura bezpečnosti potravin - závazek vedení, bezpečná výroba a distribuce, plánování,...
- **promítnutí specifík provozů do řízení BOZP**
 - vyšší míra kontroly = nutnost pečlivého dodržování pravidel BOZP a certifikace
 - specifické OOPP a zvláštní požadavky na pracovníky - zamezení kontaminace, oděvy, průkazy apod.
 - hygienické postupy v každé fázi výrobního procesu, vč. zázemí
 - prostory a vybavení provozovny vhodné pro prováděné činnosti
 - činnost vykonávají pouze osoby se zdravotním průkazem pracovníka v potravinářství
 - pravidelná školení (tzv. „hygienické minimum“) - jazyk a obsah, doložení
 - evidence a ověřování účinnosti školení
 - činnosti prováděné v provozovně popsány v provozním řádu
 - postupy pro úklid v sanitačním řádu - ověřování účinnosti, seznámení atd.
 - vlastní kontroly hygienických podmínek výroby včetně stanovených mikrobiologických kritérií, odběru vzorků a jejich kontrolních vyšetření, vést záznamy o výsledcích těchto vyšetření
- **potravinářství je jedním ze sledovaných odvětví v rámci plánu kontrolu (2021)**
 - skladové hospodářství / bezpečný provoz
 - bezpečné provozování strojů a technických zařízení (použití, oprava, údržba)
 - nedostatečná průvodní a provozní dokumentace, revize
 - ochranná zařízení - nefunkční či chybějící

Přehled vybraných zásadních povinností

- mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví č.j. MZDR 15757/2020-56/MIN/KAN
 - povinnost vybavit zaměstnance ochrannými prostředky dýchacích cest (dle opatření)
 - v dostatečném počtu na každou pracovní směnu
 - **výjimka** - zaměstnanec nepřichází do fyzického kontaktu s jinými osobami
 - povinnost mít zakrytá ústa i nos respirátorem či chirurgickou rouškou na pracovišti
 - na chodbě, ve sdílené kanceláři atd. zaměstnanec roušku či respirátor mít musí
 - **výjimka** - zaměstnanec vykonává práci na jednom místě bez přítomnosti jiné osoby než spolupracovníka či např. osoby pracující s teplem při 3. a 4. stupni zátěže a osoby, které je nemohou mít ze zdravotních důvodů (nutno prokázat)
 - zaměstnavatelé mohou stanovit jinak na základě přijatých a prováděných hygienických, technických, organizačních a jiných opatření k prevenci rizik
- mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví č.j. MZDR 20599/2020-96/MIN/KAN
 - povinnost zaměstnanců informovat o cestách do zahraničí přes 12 (24) hodin
 - povinnost zaměstnavatelů při návratu zaměstnance ze zahraničí
 - zamezit vstupu na všechny pracoviště osobám, které strávily déle než 12 hodin (24 hodin) mimo území ČR, pokud tyto osoby v souladu s tímto ochranným opatřením současně nepředloží zaměstnavateli negativní výsledek testu na COVID-19
 - **mírnější režim** - nízké a střední riziko na cestovatelské mapě
 - **výjimka** - očkované osoby a osoby, které prodělaly onemocnění COVID-19

Mgr. Jakub Málek
partner a advokát
malek@plegal.cz
+420 602 175 788

DĚKUJI ZA POZORNOST.

PEYTON legal advokátní kancelář s.r.o.
zapsaná v obchodním rejstříku vedeném
Městským soudem v Praze, oddíl C, vložka 135675,
IČO: 282 55 283

Futurama Business Park
Sokolovská 668/136d
186 00 Praha 8 - Karlín
Česká republika

Tel.: +420 227 629 700
E-mail: info@plegal.cz
www.peytonlegal.cz